Maa- ja metsätalousministeriö
Luonnonvaraosasto
Elinkeinokalatalousyksikkö

Asia: HE 106/2017 vp Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2018

Muistio valtiovarainvaliokunnan maatalousjaoston kuulemiseen 13.10.2017

Teema: Katsaus kalatalouteen ja sen tulevaisuuteen, keinot kustannusten alentamiseen ja kotimaisen kalan kuluttajahinnan ja kulutuksen alentamiseen, kalakannan hoito ja kalatiet, kalastusmatkailun edistäminen sekä vesi- ja kalataloushankkeiden tukeminen (mom. 30.40.31) – elinkeinokalatalouden näkökulma

- Elinkeinokalatalouden toimenpiteitä tuetaan valtion talousarvion momentilta 30.40.62, johon sisältyy mm. Euroopan meri- ja kalatalousrahaston (EMKR) toimintaohjelman rahoitus.
- EMKR:n varoja voidaan käyttää kalatalouden investointi- ja kehittämishankkeisiin, kalastuksen ympäristöhankkeisiin, meripolitiikan toteuttamiseen sekä kaupallisen kalastuksen valvontaan ja EU:n tiedonkeruuohjelman toimenpiteisiin.
- Ohjelman tavoitteena on elinkeinojen uudistuminen ja kestävä kasvu. Erityisesti panostetaan uusiin innovaatioihin, joilla voidaan ratkaista kehityksen pullonkaulana olevia ongelmia ja löytää uusia kasvun mahdollisuuksia.
- Kotimaisen kalan markkinoilla ongelmana ei pääsääntöisesti ole kalan kysyntä, sillä kotimainen kala käy yleensä hyvin kaupaksi, vaan ongelmana on ennen kaikkea tarjonnan vähäisyys.
- Ajankohtaisena ongelmana kalataloudessa kansainvälisestikin on kalan tarjonnan vähäisyys, mikä on pahentunut kalankasvatuksen kohdattua ongelmia mm. Chilessä. Tämä on heijastunut Norjan lohen ja edelleen muiden kalatuotteiden hintaan ja johtanut ongelmiin esimerkiksi Suomen kalaa jalostavissa yrityksissä.
- EMKR:n rahoittamilla toimenpiteillä voidaan lisätä kotimaisen kalan tarjontaa erityisesti vesiviljelyn keinoin. Kalankasvatuksen ympäristölupamenettelyt kuitenkin hidastavat elinkeinon kasvua. Aiheesta käydään keskustelua ympäristöhallinnon kanssa. Ensimmäisenä askeleena ympäristöministeriö on valmistellut ympäristönsuojelulakiin muutosta, jolla kiertovesilaitokset siirrettäisiin lupamenettelystä ilmoitusmenettelyn piiriin. Tämä nopeuttaa hankkeiden aloittamista ja alentaa hallinnollisia kustannuksia.
- Ympäristöystävällisen kalankasvatuksen (erityisesti kiertovesiviljely) kustannuksia voidaan pienentää kansallisesti alentamalla kalanviljely-yritysten sähköveroa, mistä on käyty virkamiestason keskusteluja valtiovarainministeriön kanssa.
- Kalastuksen osalta tärkeää on huolehtia kalakantojen elinvoimaisuudesta, hylkeiden ja merimetsojen aiheuttamien vahinkojen vähentämisestä ja kalan arvon lisäämisestä, jotta elinkeino olisi kannattava ja houkutteleva myös nuorille.
- Kotimaisen kalan tarjonnan vähäisyys ei johdu sen korkeasta hinnasta, vaan edellä mainituista tarjontaan vaikuttavista seikoista.